

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет/інститут Педагогічний

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Дошкільна освіта

Спеціалізація (за наявності) _____

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № __ від “_” __ 20__ р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія дошкільної педагогіки
Викладач (-і)	Кандидат педагогічних наук, доцент Салига Наталія Миколаївна
Контактний телефон викладача	57-00-11 0977576636
E-mail викладача	Natalii58@ukr.net
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Очні консультації за розкладом
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Дисципліна «Історія дошкільної педагогіки» вивчається студентами спеціальності 012 «Дошкільна освіта» на першому курсі Педагогічного факультету. Це навчальна дисципліна, яка посідає важливе місце в системі підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти та вчителів початкових класів закладів загальної середньої освіти. Її вивчення сприяє формуванню професійно-педагогічного світогляду здобувачів вищої освіти, цілісної системи знань про найважливіші педагогічні концепції минулого, процеси, явища, факти тощо.</p> <p>Ознайомлення із шляхами розвитку теорії і практики дошкільного виховання в умовах різних суспільно-економічних формацій сприяє виробленню усвідомленого ставлення до педагогічної спадщини, дозволяє критично використовувати досвід минулого в сучасних умовах, дає можливість простежити генезис багатьох педагогічних проблем і явищ, допомагає забезпечити оволодіння кращими здобутками зарубіжної та української педагогіки, уміннями їх творчо застосовувати у практичній і науковій діяльності, розкривати свій творчий потенціал.</p> <p>У рамках цього курсу студенти набувають навичок аналізувати здобутки світової та української національної педагогічної думки, застосовувати їх в національному закладі дошкільної освіти; аналізувати історико-педагогічну літературу з метою осмислення різних історико-методологічних підходів; здійснювати науково-пошукову діяльність, розвивати свій творчий потенціал; розкривати як спільні закономірності, так і специфічні ознаки, притаманні розвитку освіти, вихованню та педагогіки різних народів світу.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у студентів системи знань щодо основних етапів розвитку освіти, педагогічної думки та науки, наукового світогляду, педагогічного мислення, знання традицій українського народу з виховання національної свідомості, вироблення творчих умінь застосувати історико-педагогічні знання у практичній діяльності. На основі цього досвіду формувати загальнолюдські цінності, національну свідомість, національну гідність, світоглядну культуру.</p> <p>Основними цілями вивчення дисципліни є опанування майбутніми вихователями закладів дошкільної освіти та вчителями досягнень світової цивілізації в галузі педагогічної науки та надбань української національної педагогічної думки, народної педагогіки, шкільної практики, багатовікових педагогічних традицій українського народу.</p>	

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

КЗ-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК.03 Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, поважати багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (**культурна компетентність**).

Спеціальні (фахові компетентності):

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини

Програмні результати навчання

ПРН-9 Розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної освіти. Аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний навчально-виховний простір закладу дошкільної освіти

ПРН-15 Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
семінарські заняття / практичні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ Вибірковий
1	Дошкільна освіта	перший	Обов'язковий

Тематика навчальної дисципліни

	кількість год.		
	лекції	Практичні заняття	сам. роб
Тема 1. Історія дошкільної педагогіки: зміст та основні поняття. Теорії походження виховання.	2 год.	2 год.	6 год.
Тема 2. Історія зарубіжної освітньо-виховної теорії і практики з давніх часів до середини XIX ст	2 год	2 год.	8 год.
Тема 3. Суспільне дошкільне виховання за кордоном в XIX — на поч. XX ст.	2 год.	2 год.	6 год.

Тема 4 . Теорія і практика виховання дітей дошкільного віку в Україні (кінець XIX — початок XX ст.)	2 год.	2 год.	6 год.
Тема 5. Освіта, суспільне дошкільне виховання, педагогічна наука в Україні у 20-30 рр. XX ст..	2 год.	2 год.	8 год.
Тема 6. Освіта, суспільне дошкільне виховання, педагогічна наука в Україні у другій половині XX ст. — на поч. XXI ст.	2 год.	2 год.	6 год.
Тема 7. Я.А.Коменський – основоположник наукової педагогічної теорії		2 год.	8 год.
Тема 8. Історія зарубіжної освітньо-виховної теорії і практики з давніх часів до середини XIX ст		2 год.	6 год.
Тема 9. Розвиток теорії дошкільної освіти наприкінці XX - початку XXI ст. Українські вчені - теоретики дошкільної освіти		2 год.	6 год.

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>100 бальна – 50 балів протягом семестру та 50 балів за залік “відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обгрунтоване формулювання практичних висновків; вільно володіє науковими термінами;</p> <p>“добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв’язання конкретних прикладів, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності;</p> <p>“задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання для аналізу педагогічних явищ;</p> <p>“незадовільно” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.</p>
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>Відповідно до навчального плану студент виконує одну контрольну роботу, яка є допуском до складання іспиту. Головна мета її – перевірка самостійної роботи студентів у процесі навчання, виявлення ступеня засвоєння ними теоретичних положень навчальної дисципліни. Титульний лист обов’язково повинен містити назву кафедри, дисципліни, номер варіанту, тему контрольної роботи, прізвище, ім’я та по-батькові студента. Текст контрольної роботи виконується рукописним способом. При відповіді на питання треба, по-перше, переписати текст завдання та дати на нього відповідь; по-друге, кожне нове завдання починати з нової сторінки.</p> <p>Тематика контрольної роботи розроблена за програмою навчальної дисципліни і присвячуються найбільш складним і актуальним питанням історії дошкільної педагогіки. Основна вимога до тексту контрольної роботи– структурованість, лаконізм і логічна, послідовність викладу матеріалу, ясність та чіткість мови.</p>
<p>Практичні заняття</p>	<p>Практичне заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття є ланцюжком, який пов’язує теоретичне навчання і навчальну практику з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань студентів. Оцінка за практичне заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни.</p>

Умови допуску до підсумкового контролю	<ul style="list-style-type: none"> – оцінка за поточне тестування (10 балів); – оцінка за відповіді на всі основні та додаткові запитання під час аудиторних занять (15 балів); – оцінка за індивідуальне завдання (15 балів); – оцінка за самостійну роботу (10 балів).
7. Політика навчальної дисципліни	
<p>Неприпустимі плагіат та списування.</p> <p>Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове. Пропуски практичних занять відпрацьовуються наступним чином: опрацювання теми, а також виконання вправ із теми.</p> <p>Якщо студент пропустив (не відпрацював) більше 50% занять, він повинен скласти тести і тільки тоді буде допущений до складання заліку.</p> <p>Обов'язковим є для отримання заліку відвідування більше 50% занять, написання контрольної роботи та виконання самостійної роботи.</p> <p>Опрацювання теоретичного матеріалу, проходження тестування в дистанційній формі навчання, виконання індивідуальних творчих завдань.</p> <p>Опрацювання і підготовка до дискусій з приводу обговорення праць педагогів минулого, викладеного в хрестоматіях для самостійної роботи.</p> <p>Засвоєння пропущеної теми з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю.</p> <p>Пропуск лекції з неповажної причини відпрацьовується студентом відповідно вимог кафедри, що встановлені на засіданні кафедри (співбесіда, реферат тощо).</p> <p>Пропущені практичні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій.</p> <p>Поточні незадовільні оцінки, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на практичному чи семінарському занятті перездається викладачеві, який веде заняття до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп.</p>	

8. Рекомендована література

1. Бойко А. Освітні і наукові позиції полтавських педагогів Григорія Ващенка та Антона Макаренка. *Рідна школа*. 2018. № 1/2. С. 21–28.
2. Бойко В. Педагогічна система Яна Амоса Коменського: до 425 річчя від дня народження чеського мислителя письменника і педагога. *Всесвітня література в сучасній школі*. 2017. № 4. С. 10–16.
3. Задорожна-Княгницька Л. В. Історія педагогіки : навчальний посібник для студентів ЗВО. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 364 с.
4. Дудник Н. Педагогічні ідеї Марії Монтессорі. *Людинознавчі студії*. Серія «Педагогіка». Випуск 5/37 (2017). С.29-39.
5. Живодьор В. Ф. Козацька педагогіка: історія розвитку. *Інноваційні підходи до виховання учнів козацьких класів і хортингістів у навчальних закладах*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (27-28 квітня 2017 р., м. Суми). Суми: ФОП Цьома С. П., 2017. С. 27–29.
6. Задорожна-Княгницька Л. В. Історія педагогіки : навчальний посібник для студентів ЗВО. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 364 с.
7. Грядовкіна Ж. Через дію до пізнання. Монтессорі-підхід до організації предметно-маніпулятивної діяльності малюків. *Дошкільне виховання*. 2016. № 1. С. 15–19.
8. Історія дошкільної педагогіки: збірник тестів з курсу для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 012 «Дошкільна освіта» / укладач О. М. Попович. Мукачево : МДУ, 2019. 56 с.
9. Історія зарубіжної педагогіки : конспект лекцій / упоряд. Л. В. Маляр, М. І. Кухта. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2020. 64 с.
10. Історія зарубіжної педагогіки : методичні рекомендації до самостійного вивчення теоретичних основ, підготовки до лекційних, семінарських і практичних занять студентів освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 013 «Початкова освіта» / уклад. С. Ю. Човрій. Мукачево : МДУ, 2020. 44 с.
11. Історія педагогіки. Історія зарубіжної педагогіки : курс лекцій для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 013 «Початкова освіта» освітнього ступеня «бакалавр» / уклад. С. Ю. Човрій. Мукачево : МДУ, 2021. 40 с.
12. Історія зарубіжної педагогіки : матеріали тьюторських завдань для самостійної діяльності студентів денної та заочної форм навчання напряму підготовки 6.010102 «Початкова освіта» освітнього ступеня «бакалавр» / уклад. С. Ю. Човрій. Мукачево : МДУ, 2018. 40 с.
13. Кулик Н. Подвижник в екзилі: до 145-річчя з дня народження Степана Сірополка. *Освіта України*. 2017. № 33, 28 серпня. С. 14–15.

14. Міленіна Г. Софія Русова та Яків Чепіга: зіставлення педагогічних ідей. *Науково-методичний, інформаційно-освітній журнал*. № 2020. №2-3. С. 33-44.

15. Нерубайський В. А. Григорій Ващенко: людина, педагог, державник. *Педагогічна майстерня*. 2018. № 4. С. 2–4.

16. Салига Н. Історія дошкільної педагогіки : навчально-методичний посібник до курсу. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2023. 134 с.

17. Сбруєва А. А., Рисіна М. Ю., Осьмук Н. Г., Чистякова І. А. П69 Практикум з історії педагогіки: навч.-метод. посіб. Вид 4-те, доповнене й перероблене. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 165 с.

18. Тарапака Н, Мартін А. Погляди С.Ф. Русової на проблеми морального виховання дітей дошкільного віку. Наукові записки. Серія: *Педагогічні науки*. Вип. 140. КДПУ ім. В. Винниченка. ULR. <https://core.ac.uk/download/pdf/53035453.pdf>

19. Тексти лекцій навчальної дисципліни «Історія дошкільної педагогіки» для спеціальності «Дошкільна освіта» всіх форм навчання/ авт.-упоряд. Н. М. Салига. Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника, 2016. 128 с.

20. Човрій С. Ю. Історія зарубіжної педагогіки : методичні рекомендації щодо виконання самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 «Початкова освіта» денної та заочної форм навчання. Мукачево : МДУ, 2022. 42 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Гумер – електронна бібліотека для студентів і викладачів гуманітарного профілю. ULR: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Pedagog/index.php.

2. Видатні педагоги України та світу : інформ.-бібліогр. ресурс / наук. керівник проекту Л. Д. Березівська. ULR http://www.dnpgov.ua/scientific_information_work/suhomlynskiy/?PHPSESSID=d5af285744d2e79231fff63baf262ada

3. Електронна бібліотека з педагогіки. ULR : <http://nenaidesh.ru/>.

4. Електронний архів творів А. С. Макаренка. ULR: <http://www.makarenko.edu.ru/biblio.htm>.

5. Педагогічна бібліотека. ULR : <http://pedlib.ru/>.

6. Бібліотека ім. О. Сухомлинського. ULR: <http://www.dnpgov.ua/>.

7. Львівська обласна науково-педагогічна бібліотека : <http://www.lonpb.com.ua/>.

8. Національна бібліотека імені В. І. Вернадського. ULR:

<http://nbuv.gov.ua/>.

9. Науково-педагогічна бібліотека м. Миколаєва. ULR:
<http://www.library.mk.ua/>.

10. Перша українська Електронна бібліотека підручників
«Pidruchniki.com.ua»: ULR. <http://pidruchniki.ws/>.

11. Онлайн бібліотека підручників. ULR: <http://studentam.net.ua>.

12. Концепція козацької педагогіки. ULR:
https://studopedia.com.ua/1_396129_lektsiya--upravlenieobrazovatelnim-protsessom-kak-pedagogicheskaya-problema.html

13. Історико-педагогічний альманах. ULR.
<http://library.udpu.org.ua/vydannia-udpu/istoryko-pedahohichnyialmanakh>
(видання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини)

Викладач

Н.М.Салига